

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide

Številka: 172-01-2/2020/7 EPA 1218–VIII
Ljubljana, 2. 2. 2021

Komisija Državnega sveta za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide je, na podlagi drugega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 - uradno prečiščeno besedilo, 95/09 - odl. US in 21/13 - ZFDO-F in 81/18-odl. US) ter 20. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14, 26/15, 55/20 in 123/20) oblikovala naslednje

Mnenje

k Predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2I) - druga obravnava

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide je na 53. seji 28. 1. 2021 obravnavala Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2I), ki ga je v obravnavo po rednem postopku Državnemu zboru predložila skupina poslank in poslancev s prvopodpisano Mašo Kociper (v nadaljevanju: predlagatelj).

Komisija predlog zakona **podpira**.

Komisija ugotavlja, da želi predlagatelj s predlaganimi spremembami in dopolnitvami Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2) zagotoviti višji življenjski standard bodočim upokojencem in njihovo enakopravno obravnavo pri odmeri pokojnine, s tem ko predlaga skrajšanje prehodnega obdobja za uveljavitev višjega odstotka za odmero starostne, invalidske ali vdovske pokojnine s šestih na tri leta. Zaradi predlaganih sprememb in dopolnitev se predvideva dodatna obremenitev blagajne pokojninskega in invalidskega zavarovanja (za približno 116 milijonov evrov v obdobju do vključno 2025), posredno pa tudi proračuna Republike Slovenije na podlagi povečane dodatne obveznosti do Zavoda za pokojninsko invalidsko zavarovanje.

Komisija je bila seznanjena z mnenjem Vlade Republike Slovenije (v nadaljevanju: Vlada), ki predlagano novelacijo zakonskih določb podpira, a v nadaljevanju zakonodajnega postopka napoveduje vložitev amandmajev, na podlagi katerih bi se prehodno obdobje za dvig odmernega odstotka na 63,5 % skrajšalo na štiri, namesto na tri leta. S tem bi se po oceni Vlade bolj enakomerno porazdelilo predvideno dodatno obremenitev blagajne pokojninskega in invalidskega zavarovanja, hkrati pa zagotovilo pravičnejše pogoje za upokojevanje z vidika upokojencev, ki so se že ali se še bodo upokojili pred morebitno predlagano spremembo zakona.

Kot je bila seznanjena komisija, je predlagatelj že vložil v zakonodajno proceduro amandmaje k posameznim členom predloga zakona, s katerimi se sledi pripombam Vlade. Skrajšanje obdobja zgolj na štiri in ne tri leta ter začetek skrajševanja obdobja s 1. 1. 2022 pa podpira tudi Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije (Zavod). Tudi tehnično bi bila takšna rešitev zanj sprejemljiva in izvedljiva.

Komisija izraža podporo hitrejšemu dvigu odmernega odstotka in s tem hitrejši izenačitvi položaja žensk in moških z vidika pogojev za odmero pokojnine. V razpravi se je dotaknila tudi finančnih posledic predloženih rešitev za državni proračun oziroma posredno za blagajno pokojninskega in invalidskega zavarovanja, pri čemer je eden od članov komisije izrazil dvom v pravilnost izračunov predlagatelja (tabela na str. 6). Pristojno ministrstvo je sicer potrdilo, da so predlagateljevi izračuni ustrezni (podatki ministrstva naj bi od predlagateljevih le delno odstopali), medtem ko predstavnik Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje v času seje komisije ni uspel podati povratnih informacij v zvezi z izpostavljeno dilemo.

Na podlagi navedenega komisija poziva k ponovni izvedbi podrobnejših analiz finančnih posledic predloženih sprememb veljavne zakonodaje, saj bodo slednje lahko v pomembni meri vplivale na obremenitev blagajne pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ki je bila na podlagi nekaj zadnjih sprememb zakonodaje že tako dodatno obremenjena (dvig izplačila za vztrajanje v delovnem razmerju tudi po izpolnjenih pogojih za upokojitve z 20 na 40 % starostne pokojnine, ki bi mu sicer pripadla ob takojšnji upokojitvi; sprejem 21. in 22. člena Zakona o interventnih ukrepih za pomoč pri omilitvi posledic drugega vala epidemije COVID-19 (Uradni list RS, št. 203/20) itd.).

Komisija ob zavedanju, da se bo s hitrejšim dvigom odmernega odstotka za moške odpravilo vsaj del neenakosti v sistemu pokojninskega in invalidskega zavarovanja, izpostavlja še nekatera druga problematična področja ZPIZ-2, ki bi jih bilo prav tako treba urediti. Na primer izjemno nizke invalidske pokojnine, pa tudi povzročeno diskriminacijo med invalidi v zvezi z nadomestili za telesno okvaro.

Prvo problematiko - nizke invalidske pokojnine, ki ne dosegajo niti ravni minimalnega dohodka (po podatkih Zavoda je 2020 kar 3564 oseb prejelo invalidsko pokojnino, nižjo od 300 evrov, pri povprečni delovni dobi približno 14 let, kar je po oceni komisije nespodobno za socialno državo), je sicer komisija 2020 obravnavala večkrat in pri tem dobila zagotovilo pristojnega Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, da se jo bo uredilo v najkrajšem možnem času. Ministrstvo je na tokratni seji izrecno napovedalo, da je predlog zakonske ureditve navedenega področja že pripravljen in da bo v kratkem vložil v zakonodajno proceduro. Komisija navedeno informacijo sprejema z zadovoljstvom in upa, da bo napoved ministrstva uresničena v čim krajšem možnem času.

Komisija ob tem poziva poslanke in poslance, da se tudi oni angažirajo pri reševanju katere od dlje časa trajajočih problematik, ki jih pogosto izpostavlja komisija, saj se je v praksi izkazalo, da je usoda posameznega zakonskega predloga velikokrat odvisna prav od njegovega predlagatelja. Državni svet se sicer trudi z vlaganjem nekaterih zakonodajnih sprememb in dopolnitev, a bi večkrat potreboval tudi kakšno dodatno podporo.

Tako je npr. komisija na podlagi večletne neodzivnosti pristojnih organov 2020 vložila v zakonodajno proceduro novelo Zakona o pokojninskem invalidskem zavarovanju (EPA 1348-VIII; ZPIZ-2J). Njena vsebina se nanaša na drugo, zgoraj omenjeno problematiko - neutemeljeno neenakost med zavarovanci, ki so upravičeni do nadomestila za telesno okvaro (t. i. invalidnine). Vsi omenjeni zavarovanci imajo telesno okvaro, ki je nastala kot posledica poškodbe ali bolezni. Neenakost med njimi je nastala po sprejemu Zakona ZPIZ-2, od kar so do nadomestila za telesno okvaro upravičeni samo tisti zavarovanci, ki se poškodujejo na delu ali jim je invalidnost nastala zaradi poklicne bolezni. Ostali invalidi, pri katerih je njihova telesna okvara nastala kot posledica bolezni ali poškodbe izven dela, pa do nadomestila za telesno okvaro niso upravičeni. S tem se želi osebam, katerih telesna okvara je nastala izven dela, ponovno omogočiti dostop do pravice do nadomestila za telesno okvaro, ki je po 1. 1. 2013 niso mogli več pridobiti.

Najpomembnejši cilj dopolnitve predmetnega zakona, katerega vlagatelj je Državni svet, je odpraviti neenakost med zavarovanci, ki imajo telesno okvaro, ki je nastala kot posledica bolezni ali poškodbe izven dela pred 1. 1. 2013, in tistimi, ki jim je iz enakih razlogov nastala telesna okvara po tem datumu. Pri teh osebah namreč v njihovi funkcionalnosti ni nobene osebne razlike, zato je neenakopravnost še toliko večja.

Omenjena novela ZPIZ-2J trenutno še čaka na obravnavo na pristojnem Odboru Državnega zbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide, komisija pa poziva pristojni Odbor Državnega zbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide ter Državni zbor, da to novelo čim prej obravnavata, da jo Državni zbor sprejme ter posledično odpravi neenakost med upravičenci do nadomestila za telesno okvaro. Stališče Vlade do predloženih rešitev je bilo namreč odklonilno, saj napoveduje sprejem sistemskih rešitev, kar pa, kot kaže, še ne bo kmalu, saj je tudi na tokratni seji komisije predstavnica Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti pojasnila, da večjih premikov na tem področju ni moč izvesti, dokler se ne razreši prav tako že dolgo trajajočo pomanjkljivost sistema telesnih okvar – dokončno pripravo in sprejem Pravilnika s seznamom telesnih okvar, ki je prav tako že več let v pripravi na Ministrstvu za zdravje. Tudi na to problematiko je komisija pristojne državne organe opozorila že večkrat.

* * *

Za poročevalca je bil določen podpredsednik komisije Danijel Kastelic.

Sekretarka komisije
mag. Nuša Zupanec, l. r.

Predsednik komisije
mag. Peter Požun, l. r.